

اثر بیوپچار تولید شده از کود مرغی در دماهای متفاوت بر ویژگیهای شیمیایی یک خاک آهکی

مختار زلفی باوریانی^۱، عبدالمجید رونقی^۲، رضا قاسمی^۲، جعفر یثربی^۲
 ۱- دانشجوی دکتری علوم خاک دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز، ۲- استاد بخش علوم خاک دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز

چکیده

در این آزمایش برخی ویژگیهای کود مرغی و بیوپچارهای تهیه شده از آن در دماهای متفاوت تعیین و تأثیر آنها بر ویژگیهای شیمیایی یک نمونه خاک آهکی بررسی شد. تبدیل کود مرغی به بیوپچار سبب کاهش مقادیر نسبی هیدروژن و اکسیژن و افزایش مقدار نسبی کربن شد. افزایش قابلیت هدایت الکتریکی و ظرفیت تبادل کاتیونی نیز در بیوپچارهای تولیدی مشاهده شد. بیوپچار تهیه شده در دمای بالا در افزایش کربن آلی خاک و ماندگاری آن مؤثرتر از سایر بیوپچارها بود. کود مرغی و بیوپچار تهیه شده در دمای ۲۰۰ C سبب کاهش و بیوپچار تهیه شده در ۴۰۰ C سبب افزایش پهاش خاک شد. هر چند حداکثر قابلیت هدایت الکتریکی در مراحل اولیه خواباندن در خاکهای تیمار شده با بیوپچارهای تهیه شده در دماهای ۲۰۰ C و ۴۰۰ C مشاهده شد، اما سرعت افزایش آن با گذشت زمان در خاکهای تیمار شده با کود مرغی و بیوپچار تهیه شده در ۲۰۰ C شدیدتر بود. واژه های کلیدی: کود مرغی، بیوپچار، خاک آهکی.

مقدمه

بیوپچار مواد آلی مقاوم به تجزیه بوده و حاصل حرارت دادن زیست توده در شرایط عدم وجود اکسیژن می باشد (Namgay et al., ۲۰۱۰). ماندگاری بیوپچار در خاک بسته به شرایط تولید، صدها و حتی هزاران سال برآورد شده است (Cheng et al., ۲۰۰۸). این امر از خروج دی اکسیدکربن و سایر گازهای گلخانه‌ای از خاک جلوگیری کرده و از افزایش روند تجمعی غلظت این گازها در اتمسفر که خطرات گرم شدن کره زمین را در پی دارد جلوگیری می کند. علاوه بر این بیوپچار به عنوان یک ماده افزودنی مؤثر در بهبود ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی خاک گزارش شده است (Vaccari et al., ۲۰۱۱). ویژگی‌های بیوپچار تحت تأثیر زیست توده اولیه و شرایط آتشفکافت بوده و به تبع آن ویژگی‌های خاک تحت تأثیر قرار می گیرد (Downie et al., ۲۰۰۹). دامنه وسیع ویژگی‌های بیوپچار حاصل از یک نوع ماده آلی بر اثر اعمال شرایط متفاوت تولید، امکان بهره گیری از فوائد این مواد را در شرایط مختلف اقلیم و خاک فراهم نموده است (Fuertes et al., ۲۰۱۰). بنابراین با توجه به هدف تولید، نوع ماده آلی اولیه و نیز ویژگی‌های خاک، دماهای متفاوتی جهت تولید بیوپچار به کار می رود (Gaskin et al., ۲۰۰۸). هدف از اجرای این پژوهش بررسی تغییرات شیمیایی ایجاد شده در کود مرغی در اثر اعمال دمای متفاوت آتشفکافت و تأثیر آن بر برخی ویژگی‌های شیمیایی یک نمونه خاک آهکی بود.

مواد و روشها

برای اجرای این آزمایش، کود مرغی به مدت ۴ ساعت در شرایط عدم وجود اکسیژن آزاد به طور جداگانه در دماهای ۲۰۰، ۳۰۰ و ۴۰۰ درجه سلسیوس با استفاده از کوره الکتریکی (Heraeus مدل K-۱۲۵۲) حرارت داده شد. عملکرد بیوپچارها با استفاده از تفاضل وزن در زمان قبل و بعد از اعمال حرارت تعیین شد. برخی ویژگیهای کود مرغی و بیوپچارهای حاصل از آن از جمله، قابلیت هدایت الکتریکی و پهاش در نسبت ۱:۵ نمونه به آب (Singh et al., ۲۰۱۰)، میزان عناصر کربن، نیتروژن و هیدروژن با استفاده از دستگاه (Carlo-Erba NA-۱۵۰۰) CHN Elemental Analyzer تعیین شد. مقدار اکسیژن نیز با روش تفاضل محاسبه شد (Mustafa et al., ۲۰۱۰). به منظور بررسی اثرات بیوپچار بر ویژگی‌های خاک، کود مرغی و سه نوع بیوپچار تهیه شده از آن به طور جداگانه به میزان دو درصد وزنی با نمونه‌های ۴۰۰ گرمی خاک آهکی به طور کامل مخلوط شد. تیمارهای مذکور به مدت ۵ ماه در شرایط حدود رطوبت مزرعه و دمای ۲۵ درجه سلسیوس خوابانده شد. از تمامی تیمارها در زمان‌های ۱، ۱۵، ۴۵ و ۱۵۰ روز از شروع خواباندن نمونه برداری شد. برخی ویژگی‌ها از جمله کربن آلی، قابلیت هدایت الکتریکی، پهاش و ظرفیت تبادل کاتیونی در تمامی نمونه‌ها تعیین شد. تجزیه آماری داده‌ها و روابط رگرسیونی مربوطه با نرم افزارهای SPSS و SAS و مقایسه میانگین‌ها با آزمون چند دامنه‌ای دانکن انجام شد.

نتایج و بحث

با افزایش دمای آتشفکافت میزان عملکرد بیوپچار کاهش یافت (جدول ۱). افزایش دمای آتشفکافت از ۲۰۰ به ۳۰۰ درجه سلسیوس بیشترین تأثیر را بر کاهش عملکرد بیوپچار داشت. به طوریکه عملکرد بیوپچار تهیه شده در دمای ۳۰۰ درجه سلسیوس به میزان ۸/۲۴ درصد کمتر از بیوپچار تهیه شده در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس بود. در حالیکه عملکرد بیوپچار تهیه شده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس ۱/۷ درصد کمتر از بیوپچار تهیه شده در دمای ۳۰۰ درجه سلسیوس بود. بر اساس گزارشات موجود هر چند با افزایش دمای آتشفکافت عملکرد بیوپچار کاهش می یابد اما شدت کاهش بستگی به نوع ماده اولیه و شرایط آتشفکافت دارد (Bahng et al., ۲۰۰۹).

جدول ۱- برخی ویژگی‌های کود مرغی و بیوپچارهای حاصل از آن در دمای متفاوت

چهاردهمین کنگره علوم خاک ایران - شیمی حاصلخیزی و تغذیه گیاه

منابع ماده الی				ویژگی
بیوجار ۴۰۰	بیوجار ۳۰۰	بیوجار ۲۰۰	کود مرغی	
۹/۴۷	۴/۴۲	۷/۳۹	۵/۳۹	کربن (%)
۴۰/۳	۳۳/۵	۶۲/۵	۶۶/۵	هیدروژن (%)
۹۳/۳۱	۱۲/۳۹	۳۲/۴۲	۴۸/۴۲	اکسیژن (%)
۷۰/۴	۸۰/۳	۵۳/۳	۷۸/۳	نیتروژن کل (%)
۹۸/۹	۳۰/۷	۲۰/۷	۳۸/۷	پهاس
۲۷/۱۵	۹۶/۸	۵۹/۸	۰۶/۶	قابلیت هدایت الکتریکی (dSm ⁻¹)
۹/۶۳	۷۱	۸/۹۵	-	عملکرد بیوجار (%)
۷۵	۶۹	۵۸	۶۰	ظرفیت تبادل کاتیونی (cmol.kg ⁻¹)

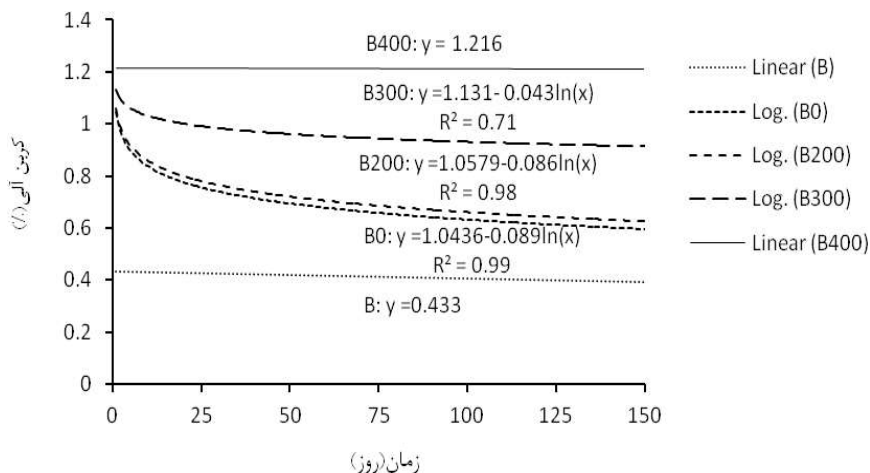
تبدیل کود مرغی به بیوجار سبب افزایش درصد کربن آلی و کاهش غلظت (%) هیدروژن و اکسیژن در آن شد. ویژگیهای شیمیایی بیوجار تهیه شده در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس تفاوت چندانی با کود مرغی نداشت اما افزایش دمای آتشکافت از ۳۰۰ به ۴۰۰ درجه سلسیوس سبب ایجاد تغییرات قابل ملاحظه در مقادیر عناصر مذکور شد. بطوریکه اعمال دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس سبب افزایش غلظت کربن آلی به میزان ۵/۰ درصد و کاهش درصد هیدروژن و اکسیژن به ترتیب به میزان ۷۱/۰ و ۳۷۷/۰ درصد نسبت به کود مرغی شد. افزایش دما از ۲۰۰ به ۳۰۰ درجه سلسیوس نیز سبب افزایش درصد کربن آلی به میزان ۸/۶ درصد و کاهش مقادیر هیدروژن و اکسیژن به ترتیب به میزان ۱۶/۵ و ۵۶/۷ درصد شد. اما افزایش دما از ۳۰۰ به ۴۰۰ درجه سلسیوس به میزان ۱۳ درصد سبب افزایش در غلظت کربن آلی و کاهش در غلظت هیدروژن و اکسیژن به ترتیب به میزان ۲/۳۶ و ۴/۱۸ شد (جدول ۱). کاهش در نسبت هیدروژن به کربن و نیز نسبت اکسیژن به کربن در بیوجار نسبت به کود مرغی و تشدید این روند با افزایش دمای آتشکافت در تهیه بیوجار از دیگر نتایج حاصل از اجرای آزمایش بود. غلظت نیتروژن در بیوجار تهیه شده در دمای ۲۰۰ و ۳۰۰ درجه سلسیوس تفاوت چندانی با کود مرغی نداشت اما در بیوجار تهیه شده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس به مقدار ۳/۲۴ درصد نسبت به کود مرغی افزایش یافت. نتایج مشابهی توسط دیگران نیز گزارش شده است (Singh et al., ۲۰۱۰).

میزان پ هاش بیوجارهای تهیه شده در دماهای ۲۰۰ و ۳۰۰ درجه سلسیوس به مقدار جزئی کمتر از کود مرغی بود اما در بیوجار تهیه شده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس به میزان ۶/۲ واحد نسبت به کود مرغی افزایش یافت (جدول ۱). پ هاش بیوجار در دامنه نسبتاً اسیدی تا قلیایی متغیر است و افزایش دمای آتشکافت عموماً سبب افزایش پ هاش بیوجار می شود (Singh et al., ۲۰۱۰). پایین بودن پ هاش کود مرغی و بیوجار تهیه شده در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس به تولید اسیدهای آلی و ترکیبات فنلی ناشی از تجزیه سلولز و همی سلولز نسبت داده شده است (Abe et al., ۱۹۹۸). افزایش نسبی فلزات قلیایی در بیوجار میتواند توجیه کننده افزایش پ هاش بسیاری از بیوجارها باشد (Kookana et al., ۲۰۱۱). قابلیت هدایت الکتریکی بیوجار تهیه شده در دماهای ۲۰۰، ۳۰۰ و ۴۰۰ درجه سلسیوس به ترتیب به میزان ۵/۲۹، ۹/۴۷ و ۱۵۲ درصد بیش از کود مرغی بود (جدول ۱). بیوجار تهیه شده در دمای بالاتر قابلیت هدایت الکتریکی بیشتری داشته (DeLuca et al., ۲۰۰۹) و کاربرد آن در خاک سبب افزایش قابلیت هدایت الکتریکی خاک میشود (Mustafa et al., ۲۰۱۰). ظرفیت تبادل کاتیونی بیوجار تهیه شده در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس تفاوت چندانی با کود مرغی نداشت. اما در بیوجارهای تهیه شده در دمای ۳۰۰ و ۴۰۰ درجه سلسیوس به ترتیب به میزان ۱۵ و ۲۵ درصد بیش از کود مرغی بود. افزایش دمای آتشکافت تا حدودی با افزایش تخلخل و سطح ویژه و نیز افزایش گروه‌های کربوکسیل در بیوجار سبب افزایش ظرفیت تبادل کاتیونی می شود (Bird et al., ۲۰۰۸). بر اساس گزارشات موجود افزایش دمای آتشکافت در ابتدا سبب افزایش ظرفیت تبادل کاتیونی می شود اما دمای بیش از ۶۰۰ درجه سلسیوس با کاهش مجدد آن همراه است (Kookana et al., ۲۰۱۱).

اثر کاربرد بیوجار بر ویژگی های خاک

کاربرد کود مرغی و بیوجارهای حاصل از آن سبب افزایش معنی دار میزان کربن آلی خاک نسبت به تیمار شاهد (B) شد. تفاوت معنی داری بین تیمارهای کود مرغی (B) و بیوجار ۲۰۰ (B_{۲۰۰}) وجود نداشت اما بیوجارهای تهیه شده در دمای بالاتر تأثیر بیشتری بر افزایش میزان کربن آلی خاک داشت (شکل ۱).

چهاردهمین کنگره علوم خاک ایران - شیمی حاصلخیزی و تغذیه گیاه

شکل ۱- رابطه بین میزان کربن آلی خاک با زمان آنکوباسیون در تیمارهای مختلف

با گذشت زمان تغییر معنی داری در میزان کربن آلی خاک در تیمارهای شاهد و بیوچار تهیه شده در دمای ۴۰۰ درجه سلسیوس (B_{۴۰۰}) ایجاد نشد اما در تیمارهای کود مرغی و بیوچارهای ۲۰۰ و ۳۰۰ (B_{۲۰۰} و B_{۳۰۰}) به صورت لگاریتمی کاهش یافت (شکل ۱). هرچند شیب کاهش در ابتدای دوره در سه تیمار اخیر شدید بود اما شدت آن در تیمارهای کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ بیشتر از بیوچار ۳۰۰ بود. تأثیر حداکثری تیمار بیوچار ۴۰۰ در افزایش کربن آلی خاک تا آخرین مرحله نمونه برداری حفظ شد. بیوچار از ترکیبات آروماتیک پایدار تشکیل شده (Schmidt and Noack, ۲۰۰۰) و افزایش درجه حرارت در تولید آن سبب افزایش ترکیبات آروماتیک پایدار و خشی شدن بیشتر مواد آلی و در نتیجه افزایش مقاومت آن در برابر تجزیه می‌شود (Keilweit et al., ۲۰۱۰). در زمان یک روز از شروع خواباندن، کاربرد کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ سبب کاهش اما بیوچار ۴۰۰ سبب افزایش معنی دار پهاش خاک نسبت به تیمار شاهد شد و بیوچار ۳۰۰ بدون تغییر بود (جدول ۲). این تغییرات با توجه به پهاش منابع مواد آلی مورد استفاده دور از انتظار نیست.

جدول ۲- اثر منابع مختلف ماده آلی بر پهاش و قابلیت هدایت الکتریکی خاک در زمان‌های مختلف نمونه برداری

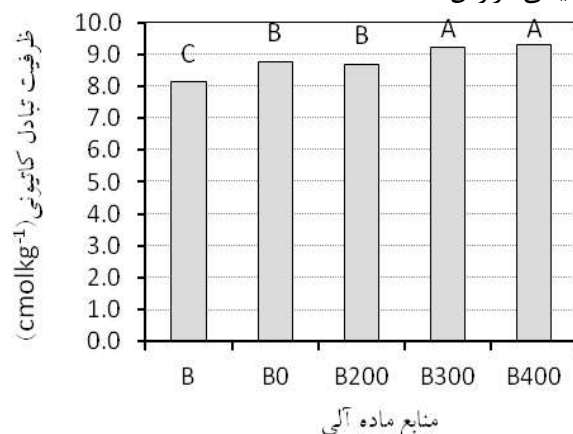
میانگین	زمان نمونه برداری (روز)				منابع ماده آلی
	۱۵۰	۴۵	۱۵	۱	
	پ هاش				
B ۶۸/۷	e ۷۰/۷	fg ۶۰/۷	ef ۶۳/۷	d* ۸۰/۷	بدون ماده آلی
D ۴۹/۷	gh ۵۳/۷	jk ۴۰/۷	k ۳۳/۷	e ۷۰/۷	کود مرغی
D ۵۰/۷	h ۵۲/۷	k ۳۳/۷	ij ۴۳/۷	e ۷۰/۷	بیوچار ۲۰۰
C ۶۴/۷	ef ۶۳/۷	hi ۵۰/۷	ef ۶۳/۷	d ۸۰/۷	بیوچار ۳۰۰
A ۲۸/۸	c ۱۳/۸	e ۲۰/۸	b ۳۰/۸	a ۵۰/۸	بیوچار ۴۰۰
	قابلیت هدایت الکتریکی (μScm ⁻¹)				
B ۲۶۵	f ۳۲۶	g ۲۵۴	g ۲۴۳	g ۲۳۸	بدون ماده آلی
A ۷۸۶	a ۱۱۸۳	e ۷۹۶	d ۶۴۱	e ۵۲۴	کود مرغی
A ۷۶۸	a ۱۱۷۴	e ۷۵۰	d ۶۵۲	e ۴۹۵	بیوچار ۲۰۰
A ۷۷۰	b ۹۶۰	e ۷۸۰	e ۷۴۷	d ۵۹۵	بیوچار ۳۰۰
A ۸۰۱	b ۹۷۶	e ۸۱۶	e ۷۵۱	d ۶۶۱	بیوچار ۴۰۰

*: در هر کدام از ویژگی‌ها، میانگین‌هایی که دارای حروف کوچک و یا بزرگ مشترک هستند از نظر آزمون دانکن در سطح ۵٪ تفاوت معنی داری ندارند.

با گذشت زمان خواباندن در تمامی تیمارها کاهش در پهایش خاک مشاهده شد. حداقل پهایش در تیمار کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ به ترتیب در زمان‌های ۱۵ و ۴۵ روز پس از شروع خواباندن مشاهده شد. روند کاهش در پهایش خاک تیمار شده با بیوچار ۳۰۰ ادامه یافت و در ۴۵ روز پس از شروع خواباندن کمتر از تیمار شاهد بود. در خاک‌های تیمار شده با کود مرغی و بیوچارهای ۲۰۰ و ۳۰۰ افزایش معنی‌دار پهایش در آخرین مرحله نمونه‌برداری نسبت به مرحله قبلی مشاهده شد. هرچند روند کاهش پهایش در خاک تیمار شده با بیوچار ۴۰۰ تا آخرین مرحله نمونه‌برداری ادامه داشت اما در تمامی مراحل نمونه‌برداری میزان پهایش در این تیمار بیشتر از تیمار شاهد بود (جدول ۲). به نظر می‌رسد تجزیه سریع کود مرغی و بیوچار تهیه شده از آن در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس سبب کاهش پهایش خاک شده است. احتمالاً آهکی بودن خاک و ظرفیت بافری زیاد آن سبب افزایش پهایش در خاک‌های تیمار شده با کود مرغی و بیوچارهای ۲۰۰ و ۳۰۰ و سیر آن به سمت تعادل در آخرین مرحله نمونه‌برداری شده است. همین امر ادامه کاهش در پهایش خاک تیمار شده با بیوچار ۴۰۰ را با توجه به بالاتر بودن آن نسبت به پهایش اولیه خاک سبب شده است. افزایش پهایش خاک در اثر کاربرد بیوچار حاصل از لجن فاضلاب در دمای ۵۵۰ درجه سلسیوس نیز گزارش شده است (Mustafa et al., ۲۰۱۰).

در تمامی مراحل نمونه‌برداری کاربرد کود مرغی و بیوچارهای حاصل از آن سبب افزایش معنی‌دار قابلیت هدایت الکتریکی خاک شد. در هر کدام از مراحل نمونه‌برداری تفاوت معنی‌داری بین کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ و همچنین بین بیوچار ۳۰۰ و ۴۰۰ وجود نداشت (جدول ۲). در مراحل اولیه خواباندن خاک‌های تیمار شده با بیوچار ۳۰۰ و یا ۴۰۰ تأثیر بیشتری بر افزایش قابلیت هدایت الکتریکی خاک داشت. با توجه به قابلیت هدایت الکتریکی مواد آلی مذکور این نتایج دور از انتظار نیست. با گذشت زمان خواباندن قابلیت هدایت الکتریکی خاک در تمامی تیمارهای مواد آلی افزایش یافت. روند سریع افزایش در قابلیت هدایت الکتریکی خاک در خاک‌های تیمار شده با کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ را می‌توان به تجزیه سریع‌تر این مواد نسبت به بیوچارهای تهیه شده در دمای بالاتر و در نتیجه تولید بیشتر یا سریع‌تر نمک‌های محلول نسبت داد (Steiner et al., ۲۰۰۷).

کاربرد تمامی منابع ماده آلی با افزایش معنی‌دار ظرفیت تبادل کاتیونی همراه بود. میزان تأثیر کود مرغی و بیوچار تهیه شده در دمای ۲۰۰ درجه سلسیوس بر ظرفیت تبادل کاتیونی خاک مشابه بود. هرچند تفاوت معنی‌داری بین خاک‌های تیمار شده با بیوچار ۳۰۰ و ۴۰۰ از نظر ظرفیت تبادل کاتیونی مشاهده نشد اما میزان تأثیر آنها بیشتر از کود مرغی و بیوچار ۲۰۰ بود (شکل ۲). تأثیر بیوچار بر افزایش ظرفیت تبادل کاتیونی خاک به ویژگی‌ها و مدت زمان مصرف بیوچار در خاک بستگی دارد. به طوریکه در برخی موارد افزایش دما سبب کاهش (Gaskin et al., ۲۰۰۸) و در برخی موارد سبب افزایش ظرفیت تبادل کاتیونی بیوچار تولیدی شده است (Singh et al., ۲۰۱۰). افزایش ۱۴ درصدی ظرفیت تبادل کاتیونی خاک در اثر افزایش ۳ درصدی بیوچار تهیه شده از گاه برنج در دمای ۳۰۰ درجه سلسیوس در یک خاک اسیدی گزارش شده است (Jiang et al., ۲۰۱۲).

شکل ۲- ظرفیت تبادل کاتیونی در منابع مختلف ماده آلی

منابع

- Abe, I., S. Iwasaki, Y. Iwata, H. Kominami, and Y. Kera. ۱۹۹۸. Relationship between production method and adsorption property of charcoal. TANSO. ۱۸۵: ۲۷۷-۲۸۴.
- Bahng, M.K., C. Mukarakate, D.J. Robichaud, and M.R. Nimlos. ۲۰۰۹. Current technologies for analysis of biomass thermochemical processing: a review. Analytica Chimica Acta: ۶۵۱ (۲), ۱۱۷-۱۳۸
- Bird, M. I., P. L. Ascough, I. M. Young, C. V. Wood, and A.C. Scott. ۲۰۰۸. X-ray microtomographic imaging of charcoal. J. Archaeol. Sci. ۳۵: ۲۶۹۸-۲۷۰۶.

چهاردهمین کنگره علوم خاک ایران - شیمی حاصلخیزی و تغذیه گیاه

- Cheng, C. H., J. Lehmann, J. E. Thies, and S. D. Burton. ۲۰۰۸. Stability of black carbon in soils across a climatic gradient. *J. Geophys. Res.* ۱۱۳: ۱۰۲۷-۱۰۳۳.
- DeLuca, T. H., M. D. MacKenzie, and M. J. Gundale. ۲۰۰۹. Biochar effects on soil nutrient transformations. In "Biochar for Environmental Management: Science and Technology" (J. Lehmann and S. Joseph, Eds.), Earth, London.
- Downie, A., A. Crosky, P. Munroe. ۲۰۰۹. Physical properties of biochar. *Biochar for environmental management: Science and Technology*, ۱۳-۳۲.
- Fuertes, A. B., M. C. Arbestain, M. Sevilla, J. A. Macic-Agull, S. Fiol, R. Lepz, R. J. Smernic, W. P. Aitkenhead, F. Arce, and F. Macias. ۲۰۱۰. Chemical and structural properties of carbonaceous products obtained by pyrolysis and hydrothermal carbonization of corn stover. *Aust. J. Soil Res.* ۴۸: ۶۱۸-۶۲۶.
- Gaskin, J. W., C. Steiner, K. Harris, K. C. Das, and B. Bibens. ۲۰۰۸. Effect of low-temperature pyrolysis conditions on biochar for agricultural use. *Transactions of the ASABE* ۵۱: ۲۰۶۱-۲۰۶۹.
- Jiang, T. Y., J. Jiang, R. K. Xu, and Z. Li. ۲۰۱۲. Adsorption of Pb(II) on variable charge soils amended with rice-straw derived biochar. *Chemosphere* ۸۹: ۲۴۹-۲۵۶.
- Keiluweit, M., P. S. Nico, M. G. Johnson, and M. Kleber. ۲۰۱۰. Dynamic molecular structure of plant biomass-derived black carbon (Biochar). *Environ. Sci. Technol.* ۴۴: ۱۲۴۷-۱۲۵۳.
- Kookana R. S., A. K. Sarmah, L. Van Zwieten, E. Krull, and B. Singh. ۲۰۱۱. Biochar Application to Soil: Agronomic and Environmental Benefits and Unintended Consequences. *Advances in Agronomy*, Volume ۱۱۲: ۱۰۳-۱۴۳.
- Mustafa, K. H., V. Strezov, K. Y. Chan, and P. F. Nelson. ۲۰۱۰. Agronomic properties of wastewater sludge biochar and bioavailability of metals in production of cherry tomato (*Lycopersicon esculentum*). *Chemosphere* ۷۸: ۱۱۶۷-۱۱۷۱.
- Namgay, T., B. Singh, and B. P. Singh. ۲۰۱۰. Influence of biochar application to soil on the availability of As, Cd, Cu, Pb, and Zn to maize (*Zea mays* L). *Aust. J. Soil Res.* ۴۸: ۶۳۸-۶۴۷.
- Schmidt, M. W. I., and A. G. Noack. ۲۰۰۰. Black carbon in soils and sediments: Analysis, distribution, implications and current challenges. *Glob. Biogeochem. Cycle* ۱۴: ۷۷۷-۷۹۳.
- Singh, B., B. P. Singh, and A. L. Cowie. ۲۰۱۰. Characterisation and evaluation of biochars for their application as a soil amendment. *Aust. J. Soil Res.* ۴۸: ۵۱۶-۵۲۵.
- Steiner, C., W. G. Teixeira, J. Lehmann, T. Nehls, J. L. V. MaceDo, W. E. H. Blum, and W. Zech. ۲۰۰۷. Long term effects of manure, charcoal and mineral fertilization on crop production and fertility on a highly weathered Central Amazonian upland soil. *Plant Soil*: ۲۹۱, ۲۷۵-۲۹۰.
- Vaccari, F. P., S. Baronti, E. Leugato, L. Genesio, S. Castaldi, F. Fornasier, and F. Miglietta. ۲۰۱۱. Biochar as a strategy to sequester carbon and increase yield in durum wheat. *Europ. J. Agron.* ۳۴: ۲۳۱-۲۳۸.

Abstract

In this study, some characteristics of poultry manure (PM) and its derived biochars at different temperatures were determined and evaluated their effects on the chemical properties of a calcareous soil. There was an increase in the amount of carbon, and reducing in hydrogen and oxygen contents, as a result of the conversion of poultry manure to biochar. Also it was observed an increase in EC and CEC in the produced biochars. Biochars prepared at higher temperatures were more effective in increasing soil OC and its durability. Addition of PM and its derived biochar at ۲۰۰ C (B_{۲۰۰}) decreased soil pH, whereas biochar which prepared at ۴۰۰ C (B_{۴۰۰}) increased it. Although highest soil EC observed in B_{۲۰۰} and B_{۴۰۰} treated samples in the early stages of incubation, the rate of increasing in soil EC was higher at PM and B_{۲۰۰} treated samples.